

Seminární práce do předmětu "Hollywoodský"
buddhismus

Název: Zenoví rváči: úvaha o filmu Klub rváčů

23.6.2008

Michaela Karásková (171872)
(FF, obor: Religionistika)

Úvod

V předmětu „Hollywoodský“ buddhismus jsme se zabývali filmy jejichž hlavním tématem byl buddhismus. Film o kterém je tato seminární práce není o buddhismu, ale obsahuje značné množství odkazů k zen buddhismu. Jedná se o film Klub rváčů (*Fight club*), který je šokující a vyskytuje se tam množství násilí. Jeho spojení s buddhismem je o to zajímavější. Rozhodla jsem se pokusit zjistit proč a jak se tam zenová tematika a hlavně odkazy k zenové praxi objevují.

Klub rváčů

Film byl natočen v roce 1999. Režisérem je David Fischer a hraje tam například populární Brad Pitt nebo Edward Norton. Film je natočen podle literární předlohy *Fight club* Chucka Palahniuka. K ozřejmení stručného obsahu filmu použiji oficiální text distributora : „Když nemůžete půl roku usnout, celý okolní svět vám začne připadat jako nekonečný sen. Všechno kolem vás je nedokonalou xeroxovou kopií sebe sama. Chodíte do práce, díváte se na televizi a jste vděční za to, když občas ztratíte vědomí a nevíte o světě. Lidí s podobnými problémy moc není, ale mladý úspěšný úředník, který si říká Jack, je jedním z nich. Má slušnou práci, vydělává slušné peníze, ale trpí nejtěžší formou nespavosti. Na služební cestě se Jack seznámí s Tylerem Durdenem, který mu nabídne příbytek pod podmínkou, že mu vrazí pořádnou ránu. Tato "výměna názorů" se oběma zalíbí a brzy vznikne první Klub rváčů. Místo, kde můžou mladí muži, znechucení světem, odložit své starosti a stát se na pár minut zvířaty.“¹ Film je o tom, že schizofrenímu hrdinovi Jackovi jeho druhé já Tyler (které je projekcí toho jaký by chtěl Jack být) ukazuje jak žít. Jack je totiž otráven svým prázdným životem. Jackovi se líbí, když se v klubu rváčů může prát, po zápasu na ničem nezáleží a nic není problém. Kluby rváčů se objevují po celé zemi a po čase založí Jackovo alter ego v domě, kde žijí jakési výcvikové centrum. Tyler chce svou armádou, vytvořenou ve výcvikovém centru připravit všechny lidi o úspory a vyvolat tak chaos. Když o všechno přijdou budou pak moct začít znovu žít - svobodně. Jackovi se tento plán nelíbí, stále mu záleží na lidech a na jejich životech. Tyler chce po Jackovi, aby přestal všechno kontrolovat, aby nechal věci se prostě dít. Jack se nakonec odvážil zastřelit, aby se zbavil nebezpečného Tylera. Tím se vzdal všeho

---

¹ <http://www.csfd.cz/film/2667-klub-rvacu-fight-club/?text=68827>; 25.6.2008.

i svého života a stal se tím kým chtěl být. Svobodným, oproštěným od lpění na věcech i životě. Stal se Tylerem.

Zen v Klubu rváčů

Snažila jsem se získat informace o praxi v zenových klášterech, abych byla schopná ve filmu nalézt co nejvíce odkazů, ale možná že odborník na zenový buddhismus by jich našel mnohem víc. Narážky na zen buddhismus se objevují od poloviny filmu. Hlavní postava Jack o sobě říká že je osvícený. Označuje se za zenového mistra. Píše haiku básně. Ve scéně kde Jackovi jeho alter ego Tyler pálí ruku chemikálií, nutí ho aby se neuzavíral před bolestí, aby si ji uvědomoval a klade mu podivnou otázku. Nutí ho uvědomit si, že umře a ne se toho bát. Tyler říká, že teprve když o všechno přijdeme máme odvahu vše opustit. Tylerova snaha přimět ho, aby přestal myslet na svou bolest jako na utrpení a aby ji přijal připomíná praktiku v zenových klášterech, kdy učitel žákovi způsobuje bolest a přitom mu klade otázky, kterými má dosáhnout osvícení. Ve fázi filmu, kdy se z domu hrdinů stane ubytovna zároveň výcvikové centrum pro členy klubu rváčů, se při vstupu do tohoto centra musí stát tři dny venku a bez jídla a pití, aby dokázali svou silnou vůli vstoupit. Takto probíhá vstup i do zenových klášterů. Při vstupu si členové také holí hlavu jako mniši.

Souvislost

Otázka zní jaká je souvislost mezi příběhem a zen buddhismem nebo proč autor použil tyto prvky. Schizofrenik, který je nespokojený se svým příliš běžným životem, který nemá nic co by ho vytrhlo z koloběhu prázdných dní. Jeho alterego mu ukazuje jak žít jinak, jak dosáhnout toho co chce, ale netroufá si. Alter ego Tyler odsuzuje materialismus, konzum, hodnoty společnosti. Je násilnický, dělá si co chce. Tento Tyler hrdinovi ukazuje „cestu zenu“. Ale proč je tohle alter ego „osvícené“, možná autor chtěl naznačit, že v podstatě osobnosti nebo v nevědomí je právě tohle, že je tam zen. Odmítnutí materialismu a jeho hodnot souvisí s oproštěním se od lpění na věcech. Jejich výcvikové centrum je zenovým klášteřem, kde nepoužívají jména, kde není „Já“. Oproštění se od lpění na životě je zde podáván jako způsob jak žít život hodnotně.

Závěr

Autor předlohy Palahniuk spojuje zen s násilím a nihilismem jako způsobem jak žít svůj život smysluplně jak se vyrovnat s nespokojeností. Odpovídá tak na pocit nenaplněnosti života lidí dnešní západní společnosti. S největší pravděpodobností autor není buddhista, ale jako spousta dalších „západanů“ se k východní filozofii a moudrosti obrací, aby našel způsob jak v moderní společnosti žít. Nejpodstatnější na téhle práci je tedy právě odhalení použití zen buddhismu jako životní filozofie předložené americkému/západnímu divákovi jako návod k žití.

Použitá literatura:

Herrigel, Eugen; *Zen*; Olomouc: Nakladatelství Votobia, 1996.

Kapelau, Philip; *Tři pojednání o zen – buddhismu*; Bratislava: CAD Press, 1992.